

Deliverable 2.3.4 Dissemination Events & Public Conferences

The conference on "The 4th Industrial Revolution and the opportunities for local organizations and enterprises" was held on March 17, 2023 in Haskovo and more than 40 people took part in it.

The goal at the event was to promote among the general public the project “Enabling SMEs for the 4th Industrial Revolution” (4th Industrial Revolution), what has been achieved so far, and also to provide information on topics such as:

- History of the Industrial Revolutions (1st to 4th)
- Characteristics of the 4th Industrial Revolution
- The Innovation Strategy for Smart Specialization (2021-2027)
- Funding opportunities for businesses and organizations to meet the challenges of the 4th industrial revolution

For this purpose, the following was done:

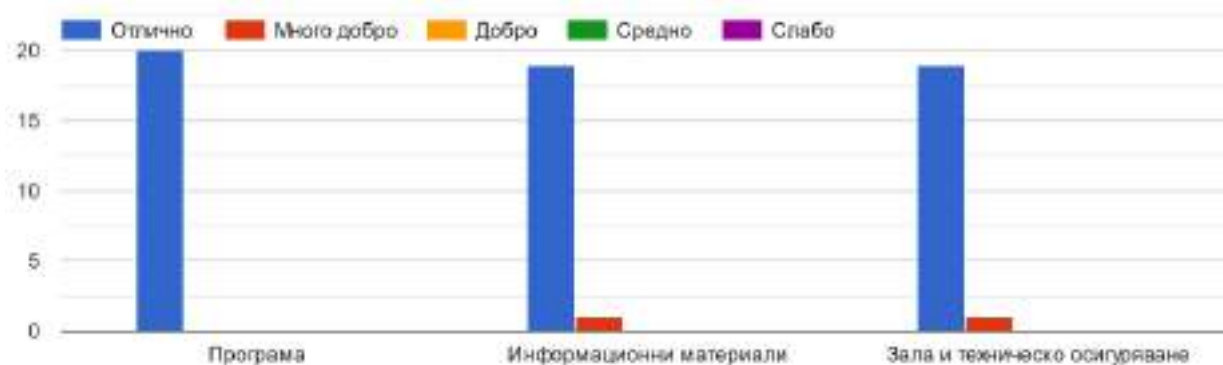
- Develop the agenda of the event and a registration form
- Develop an invitation and its distribution it to stakeholders to secure participants (municipalities, electronic media, including social networks, local chambers of commerce and chambers that will inform their members, other local business organizations, e.g. craft chambers and associations, agricultural cooperatives, etc., enterprises and local representatives of business organizations, profiled technical schools and high schools, etc.)
- Providing an air-conditioned hall for the conference and the necessary logistics, incl. presentation equipment (laptop and multimedia) - the large seminar hall of the Territorial Organization of Scientific and Technical Unions - Haskovo at Haskovo 6300, San Stefano St. No. 3 (House of Technology)
- Provide speakers for the conference topics with the necessary qualifications and presentation experience
- Ensured the visualization of the hall - according to the requirements of the financing program
- Registration of the participants
- Distributing information materials
- Providing catering for the participants
- Photo shooting

46 participants took part in the conference, and 20 of them filled out the questionnaire to assess satisfaction with the event. The surveys are filled out anonymously, in order to obtain objective feedback from the participants.

The processed results show a high degree of satisfaction with the held conference on "The 4th Industrial Revolution and the opportunities for local organizations and enterprises" - the evaluations regarding the agenda, information materials and the hall/technical provision are overwhelmingly "excellent" (see Figure 1):

- 100.0% of participants rated the agenda as "excellent"
- 95.0% of the participants rated the information materials as "excellent" and the remaining 5.0% as "very good"
- 95.0% of the participants rate the hall and the technical provision as "excellent", and the remaining 5.0% - as "very good"

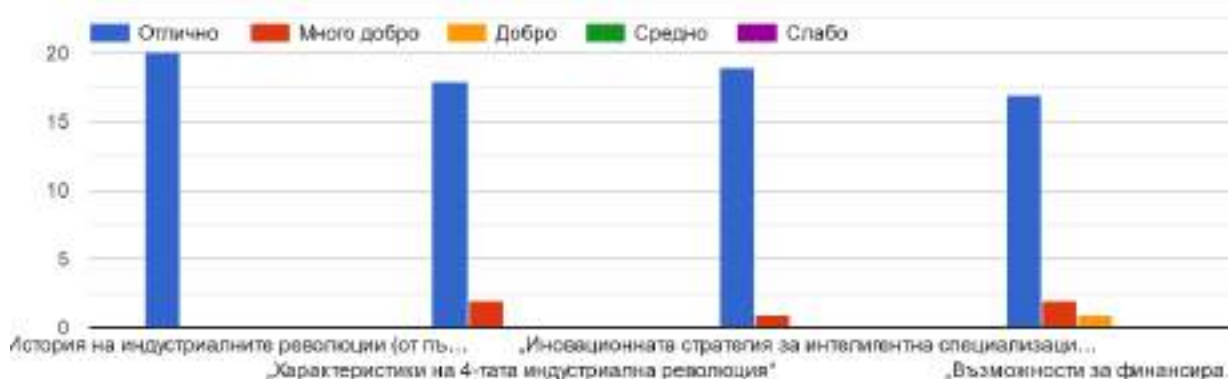
FIGURE 1. General assessment of the level of organization and conduct of the conference

Next, the opinion of the participants on the topics presented during the conference was examined - in terms of adequacy, completeness, and scope of the content. The scores received are also overwhelmingly excellent, with the following topics receiving the highest score:

- History of the Industrial Revolutions (1st to 4th) - 100.0% of participants give an "excellent" rating
- The Innovation Strategy for Smart Specialization (2021 – 2027) - 95.0% of participants give an "excellent" rating and the remaining 5.0% - "very good"

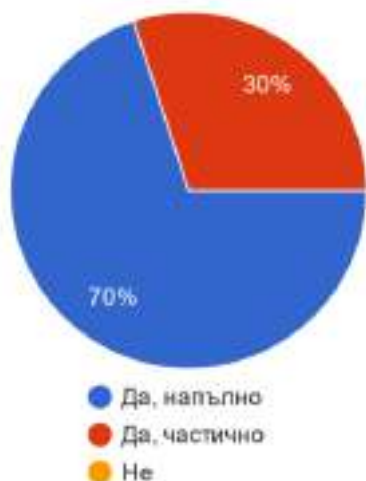
FIGURE 2. Evaluation of topics presented during the conference in terms of adequacy, completeness and scope of content

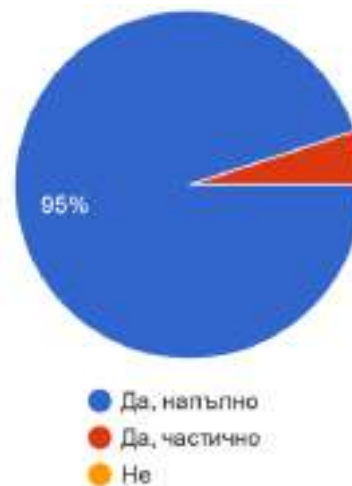
The participants share that the conference has contributed to improving their knowledge on topics related to the 4th Industrial Revolution - for 70.0% this applies completely, and for the remaining 30.0% - partially. No negative responses were recorded (see Figure 3). The participants also agreed that the presented material was up-to-date and accessible by the lecturers (100.0%), none

of the participants thought that the material was presented in a complicated and incomprehensible manner. All participants shared their complete satisfaction with the participation in the conference (100.0%), while 95.0% shared that their expectations for the event were fully justified (see Figure 4).

FIGURE 3. Has participation in the conference improved knowledge of topics related to the Fourth Industrial Revolution?

FIGURE 4. Were your initial expectations about the conference met?

The obtained results show a high degree of satisfaction with the event, which is reported on the basis of the collected survey cards.

CONFERENCE
ON "THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION AND THE OPPORTUNITIES FOR
LOCAL ORGANIZATIONS AND ENTERPRISES"

Date: March 17, 2023

Place: town of Haskovo, seminar hall in the House of Technology, 3 San Stefano St

AGENDA

Time (from – to)	Topic
09:30 – 10:00	Registration of participants
10:00 - 10:15	<ul style="list-style-type: none"> • Official opening • Presentation of the project "Enabling SMEs for the 4th Industrial Revolution (4th Industrial Revolution)"
10:15 - 11:00	"History of industrial revolutions (from the 1st to the 4th)" - presentation of the characteristics of each one of them, what necessitates the transition to a higher level of industrialization and results
<i>11:00 - 11:30</i>	<i>Coffee break</i>
11:30 - 13:00	"Characteristics of the 4th industrial revolution" - how does it differ from previous ones, what are its benefits, what are its achievements, what does it contribute to the technological development of society
<i>13:00 – 14:00</i>	<i>Lunch</i>
14: 0 0 – 1 5 : 3 0	"The Innovation Strategy for Smart Specialization (2021 - 2027)" - operational goals, thematic priority areas for smart specialization, regional dimensions, measures and activities
<i>1 5 : 3 0 – 16: 0 0</i>	<i>Coffee break</i>
16: 0 0 – 17:00	"Funding opportunities for enterprises and organizations to meet the challenges of the fourth industrial revolution" - funding sources, e.g. The European Structural and Investment Funds, the Recovery and Resilience Plan, etc. (programs, priorities, measures and procedures for providing non-grant financial assistance)

**TO
THE REPRESENTATIVES OF
INTERESTED PARTIES
FROM HASKOVO REGION**

01.03.2023, town of Haskovo

SUBJECT: Invitation to participate in a public conference "The 4th Industrial Revolution and the Opportunities for local organizations and enterprises" – March 17, 2023, town of Haskovo

Dear Sir / Madam,

On March 17, 2023, in the city of Haskovo, we are organizing a public conference on the topic "The Fourth Industrial Revolution and the opportunities for local organizations and enterprises", which will be held in the city of Haskovo, seminar hall in the House of Technology, 3, San Stefano str.

The purpose of the event is to present the characteristics of the 4th Industrial Revolution and discussed the results from the activities achieved by the project 4th Industrial Revolution.

With this letter, we would like to invite you to participate in the conference.

To reserve your place in the event, please complete the attached registration form and send it scanned to e-mail r.draganova@euroconsultants.com.gr until March 14, 2023.

Appendices: Conference agenda and registration form.

With respect,

Maria Malchanova
Chairwoman of the Board of Directors
Regional Chamber of Skilled Crafts - Haskovo

**REGISTRATION FORM
TO PARTICIPATE IN
FIRST PUBLIC CONFERENCE "THE FOURTH INDUSTRIAL
REVOLUTION AND THE OPPORTUNITIES FOR LOCAL
ORGANIZATIONS AND ENTERPRISES"**

Date: March 17, 2023 (Friday)

Place: Haskovo, seminar room in the House of Technology,
3 San Stefano St

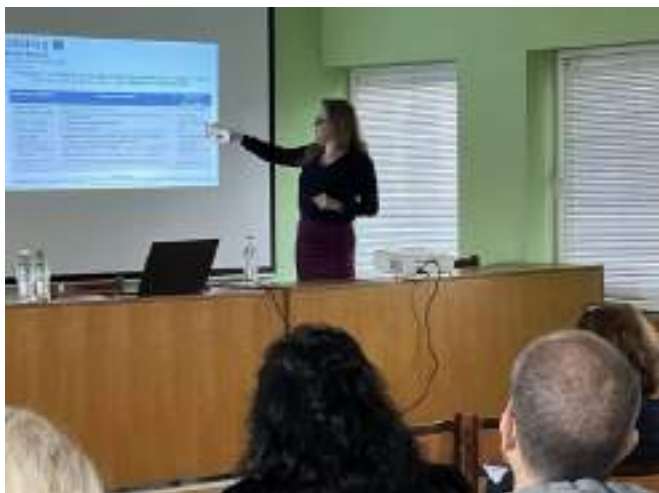
Participant	
Name and surname:	
Organization:	

Contacts	
Address:	
Tel. Connection:	Email : _

Please send the signed registration form (scanned) to e-mail: r.draganova@euroconsultants.com.gr by March 14 , 2023.

Date: _____ **Signature:**..... .

Promotion of the event:

<https://www.facebook.com/events/1142121066457320/?ref=newsfeed>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=181064134679383&set=pcb.181068331345630>

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

ПРОЕКТ „АКТИВИРАНЕ НА МСП ЗА ЧЕТВЪРТАТА ИНДУСТРИАЛНА РЕВОЛЮЦИЯ“

4TH INDUSTRIAL REVOLUTION

Този проект е финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A “Гърция – България 2014 – 2020”, съфинансирана от ЕФРР и националния бюджет на участващите държави

ПРОЕКТЪТ

Проектът е финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A "Гърция – България 2014 – 2020" и има за задача

да развие системите за подкрепа, свързани с насърчаването на местното предприемачество

Период на изпълнение:
02 юни 2021 – 01 юни 2023 г.

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

ЦЕЛИ НА ПРОЕКТА

- Да установи възможностите за растеж на екосистемата на МСП предвид икономическата и социалната промяна в резултат на Четвъртата индустриална революция
- Да идентифицира слабостите и пропуските в трансграничния регион и да предложи адекватни стратегии, политики и методи за тяхното преодоляване
- Да оцени подготвеността и адаптационната способност на МСП спрямо променящия се технологичен пейзаж
  - Да направи подробно представяне на основните технологични постижения, които обуславят Четвъртата индустриална революция
  - Да идентифицира сектори и възможности
  - Да извърши дейности за повишаване на осведомеността, вкл. да организира Форум „Четвъртата индустриална революция“

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТА

- Асоциация на компаниите по информационни технологии на Северна Гърция (Гърция) – водещ партньор
- Център за изследвания и технологии – Хелас (Гърция)
- Сдружение „Регионална занаятчийска камара – Хасково“ – България

Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“

РАБОТНИ ПАКЕТИ

Дейностите по проекта се изпълняват в рамките на 5 работни пакета (РП):

РП 1: Управление на проекта и координация

РП 2: Комуникация и разпространение на информация

РП 3: Установяване на състоянието на нещата в трансграничния регион

РП 4: Трансфер на ноу-хау (посещения за обмяна на опит)

РП 5: Форум „Четвъртата индустриална революция“

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

СЪБИТИЯ ПО ПРОЕКТА ЗА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ (1)

02 март 2023 г. - семинар „Как да се възползваме от възможностите, които предоставя Четвъртата индустриална революция“

06-07 март 2023 г. – Първо двудневно изложение на централна локация в Хасково за разпространение на информация и материали по проекта

17 март 2023 г. - Конференция „4-та индустриална революция и възможностите пред местните организации и предприятия“

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

СЪБИТИЯ ПО ПРОЕКТА ЗА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ (1)

7 април 2023 г. - „Иновации и права върху индустриалната собственост. Зелената сделка и цифровата трансформация на българската индустрия“

10 – 11 април 2023 г. - Второ двудневно изложение на централна локация в Хасково за разпространение на информация и материали по проекта

21 април 2023 г. - Работна среща (кръгла маса) на тема „Регионално икономическо развитие, базирано на Четвъртата индустриална революция“

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

За контакт

Мария Малчанова

Председател на УС, Регионална занаятчийска камара – Хасково

maria_bialkova@abv.bg, 0878 663 957

Румяна Драганова

r.draganova@euroconsultants.com.gr, 0896 630 383

**Сдружение
„Регионална
занаятчийска камара
– Хасково“**

Историята на индустриалните революции (от първата до четвъртата)

17.03.2023 г., гр. Хасково

----- www.greece-bulgaria.eu -----

Характеристики на индустриалните революции

- ❑ Индустриалната революция е периодът на преход от предимно селскостопанска икономика към индустриално производство, в резултат на което промишлеността заема все по-важна роля в икономическото развитие
- ❑ Най-ранната употреба на термина „индустриална революция“ е в писмо от 6 юли 1799 г. на френския дипломат Луи-Гийом Ото, в което той отбелязва, че индустриалната революция вече е започнала в неговата страна
- ❑ Започва масовото използване на машини – повишава се производителността на труда
- ❑ Промяна на структурата на обществото:
  - Увеличаване на броя на жителите в градовете за сметка на селата
  - Икономически ръст
  - Подобряване на жизнения статус на населението
  - Изобретения

Изобретенията през различните ери (1)

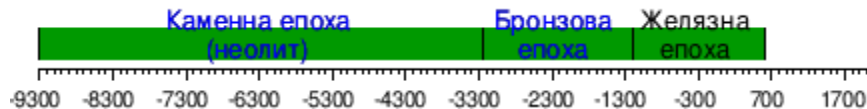
50 000 г. пр. Н. е. – 14 500 г. пр. Н. е.

Каменната епоха: оръдия на труда и оръжия от камък

12 000 г. пр. Н. е. – 3 000 г. пр. Н. е.

Неолитна епоха: уседнал живот, земеделска дейност, изкуствено напояване, глинени съдове (грънчарство), колелото

4 500 г. пр. Н. е. – 1 200 г. пр. Н. е.

Бронзова епоха: използване на бронза (мед и калай), поява на градове-държави, писменост

1 300 г. пр. Н. е. – 500 г. пр. Н. е.

Каменна епоха: широкото използване на желязото за изработването на инструменти и оръжия

Изобретенията през различните ери (2)

500 г. пр. Н. е. – 1600 г. сл. Н. е.

Античност и Средновековие: съвременни изобретения

1760 – 1840 г.

Първата индустриална революция

1870 – 1914 г.

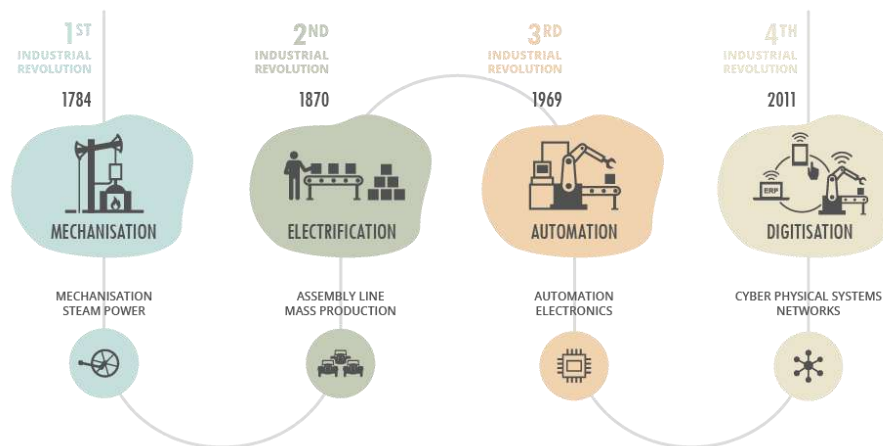
Втората индустриална революция

1940 – 1969 г.

Третата индустриална революция

> 2011-2015 г. – ..... г.

Четвъртата индустриална революция

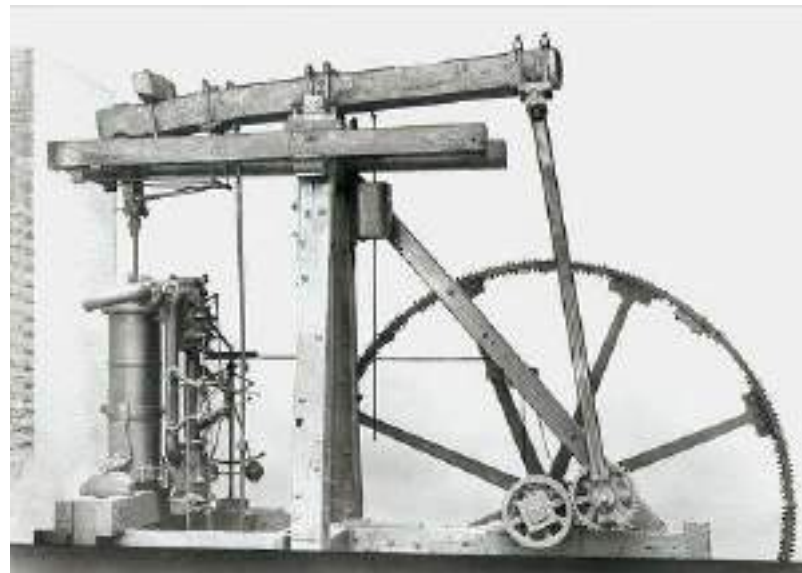

Първата индустриална революция (1760 – 1840 г.)

- Започнала във Великобритания
- Пренася се в Белгия (около 1807 г.)
- До 1848 г. Франция се превръща в индустриална сила
- Иновациите довеждат до това да се произвеждат стоки в големи количества благодарение на механизацията (машинното производство)
- Използване на мощността на парния двигател, увеличаващ производителността на труда 8 пъти
- Значително намаляване на ръчния труд
- Парните локомотиви водят до нови съществени промени, т.к. хората и стоките може да се транспортират на големи разстояния много по-бързо

Иновациите на 1-вата индустриална революция

- ❑ Парната машина на Джеймс Уат (1778 г.)
- ❑ Задвижвания с пара стан (1785 г.)
- ❑ Тъкачната машина (1794)
- ❑ Газовото улично осветление (1807 г.)
- ❑ Електромагнита (1825 г.)
- ❑ Първата снимка (ок. 1826 г.)
- ❑ Парния локомотив на Стивънсън (1829 г.)
- ❑ Електрическият телеграф (1837 г.)
- ❑ Парният чук (1839 г.)
- ❑ Масовото производство на стомана (1856 г.)

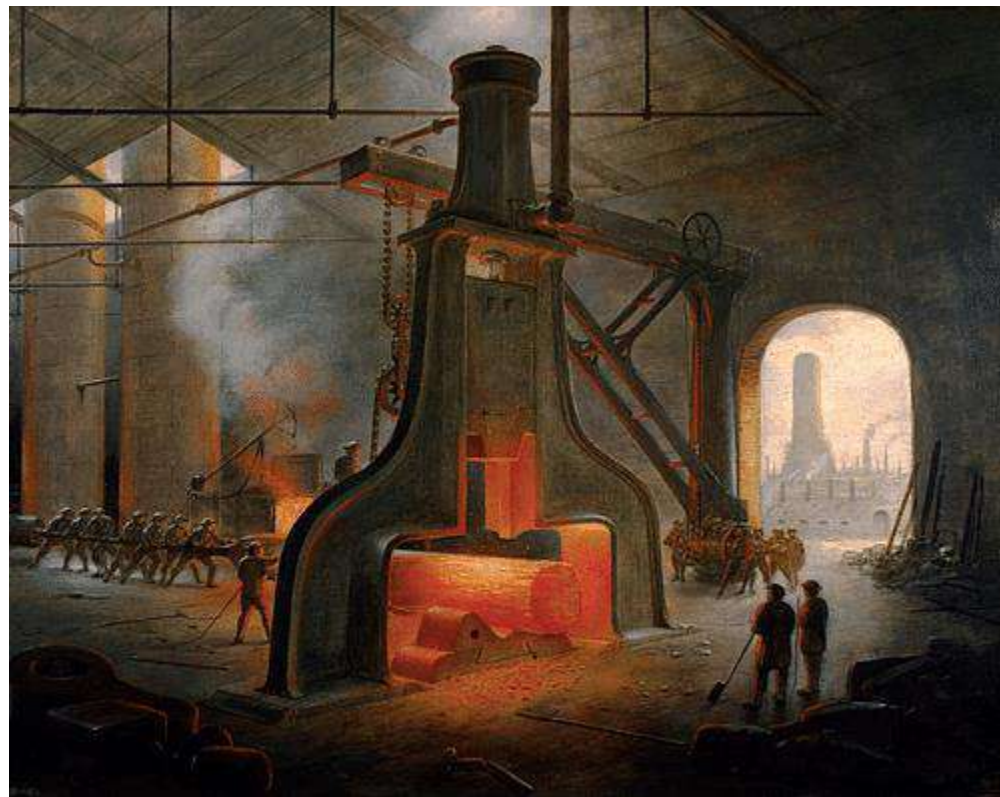
Източник: www.worldhistory.org

www.greece-bulgaria.eu

Първият електрически телеграф

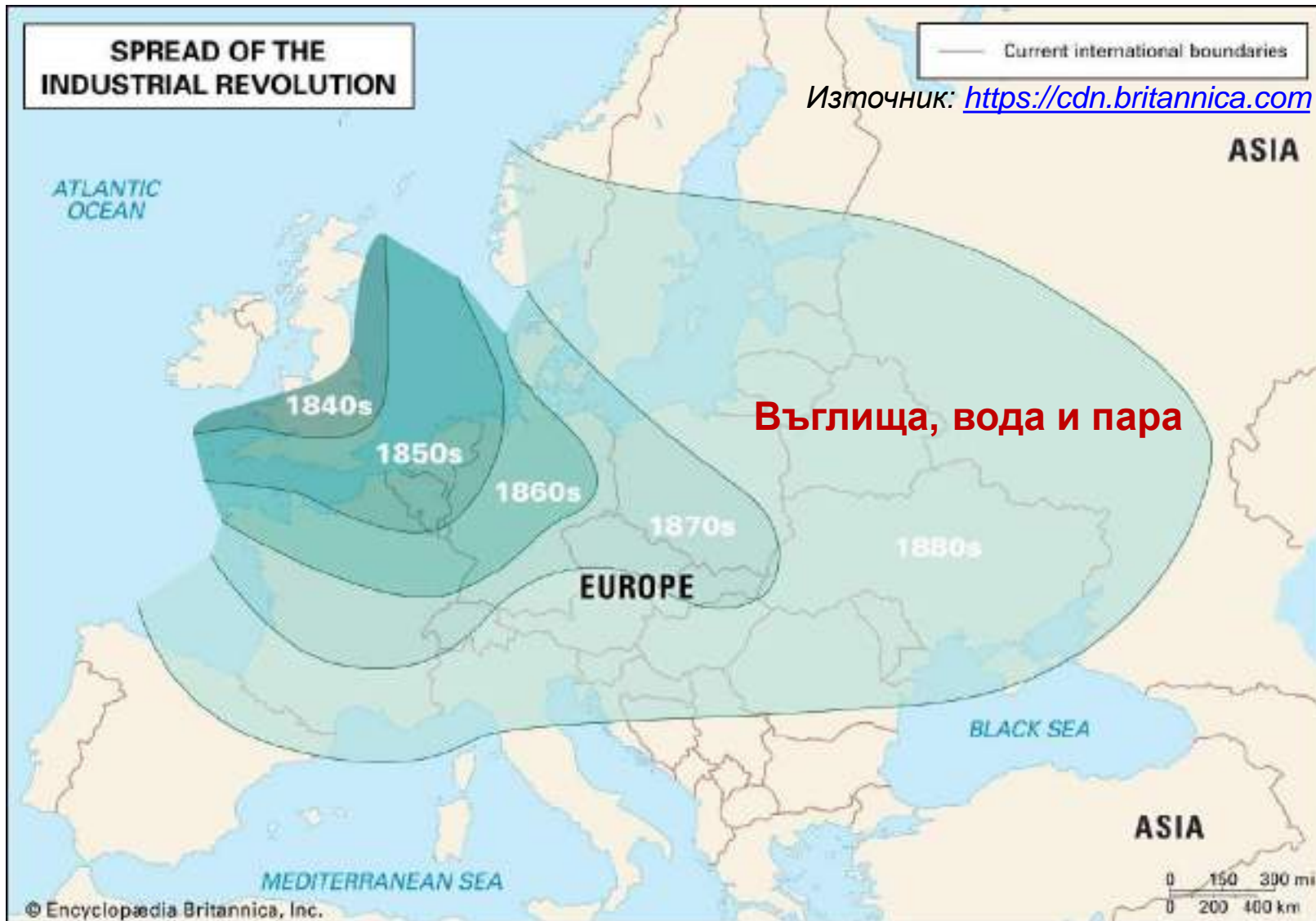

Парен чук

Източник: www.worldhistory.org

Разпространение на индустриалните революции

www.greece-bulgaria.eu

Втората индустриална революция (1870 – 1914 г.)

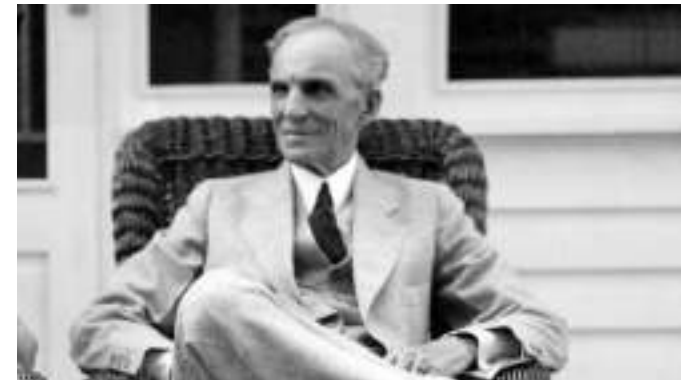
- Започва в САЩ
- Предпоставки: откриване на електричеството и въвеждането на производство посредством поточни линии
- Хенри Форд (1863-1947 г.) заимства идеята за масовото производство от кланица в Чикаго: прасетата висят на конвейерни ленти и всеки месар изпълнява само част от задачата да заколи животното
- Хенри Форд пренася тези принципи в производството на автомобили и драстично променя процеса на асемблиране. Докато преди една станция сглобява цял автомобил, след това превозните средства започват се произвеждат на части на конвейерна лента – значително по-бързо и на по-ниска цена

Електричество и масово производство (производствени линии)

Иновациите на 2-рата индустриална революция

Източник: www.pbs.org

Хенри Форд

Източник: <https://fineartamerica.com>

www.greece-bulgaria.eu

Положителни и отрицателни страни на първите 2 индустриални революции

- Увеличаване на възнагражденията в индустриалните предприятия за сметка на селскостопанската работа
- Увеличаването на броя на фабриките и миграцията към градовете води до увеличаване на замърсяването, лоши условия на работа и живот, детски труд
- Създава се капитализма като начин на управление на икономиката
- Създава се разделение на труда и повече възможности за работа
- Повишава се ефективността на труда и се намалява цената на стоките
- Повече изобретения и иновации
- Подобряват се транспортните системи

Третата индустриална революция (1940 – 1969 г.)

- ❑ Постига се частична автоматизация на производството посредством програмируеми компютри (CNC машини = computer numerical control; ЦПУ):
  - CNC стругове
  - CNC фрези
  - CNC лазерни машини
  - CNC електроерозионни машини
  - CNC машини за плазмено рязане
- ❑ С въвеждането на тези технологии вече може да се автоматизира целия производствен процес без човешка помощ
- ❑ Роботи, които изпълняват програмирани последователности без човешка намеса
- ❑ От 1950-те години насам компютрите и цифровите системи позволяват нови начини за обработка и споделяне на информация
- ❑ Транзистори, микропроцесори, роботика и автоматизации, интернет и масовите комуникации

Компютри

Третата индустриална революция (1940 – 1969 г.) – примери (1)

Ударна преса

Водоструйна машина за рязане

Електроерозионна машина

3-осна вертикална фреза

Третата индустриална революция (1940 – 1969 г.) – примери (2)

Различни видове стругове

Четвъртата индустриална революция (2011-2015 г. – ??? г.)

Обединяване на способностите на човека и машината

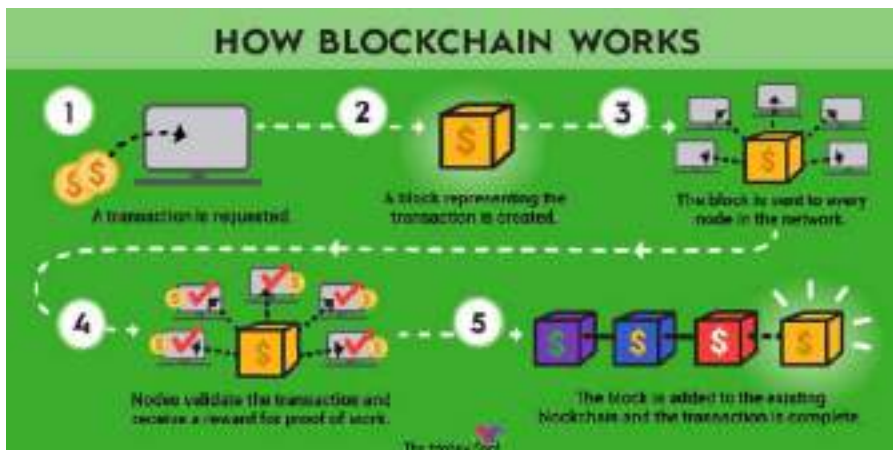
Източник: www.pwc.com.au

www.greece-bulgaria.eu

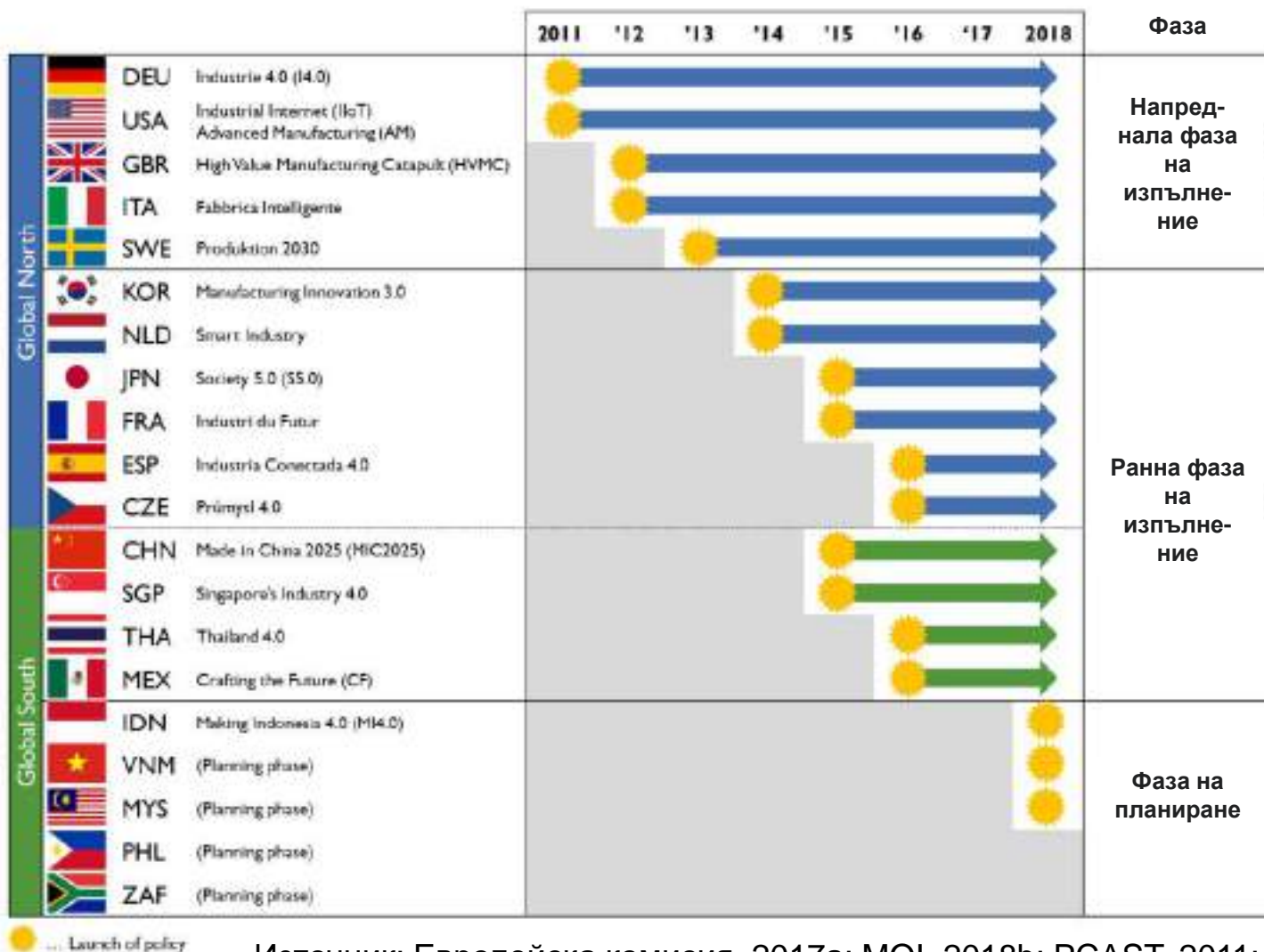
- Световният икономически форум: *„докато Четвъртата индустриална революция може да изглежда и да се усеща като екзогенна сила със силата на цунами, [...] в действителност тя е отражение на нашите желаниа и избори“.*
- Умни градове, които намаляват бедността и водят до повишаване на стандарта на живот
- Устойчиви енергийни източници (смарт енергийни системи)
- Защита на околната среда
- Включващо държавно управление
- Умно здравеопазване
- Увеличаване на размера на световната икономика с близо 16 млрд щ.д. до 2023 г. (PWC)

- ❑ Web3 е общоприет термин за визията за нов, по-добър интернет
- ❑ В основата си Web3 използва блокчейн, криптовалUTI и NFT, за да върне силата на потребителите под формата на собственост
- ❑ NFT означава, че нещо е уникално и не може да бъде заменено (изкуство, музика, артикули, които се купуват в компюторни игри, видеоклипове и др.)
- ❑ Физическите пари и криптовалUTите са взаимозаменяеми, което означава, че могат да се търгуват или обменят една за друга

Страните и 4-тата индустриална революция

Източник: Европейска комисия, 2017а; MOI, 2018b; PCAST, 2011; SE, 2016

www.greece-bulgaria.eu

Характеристики на четвъртата индустриална революция

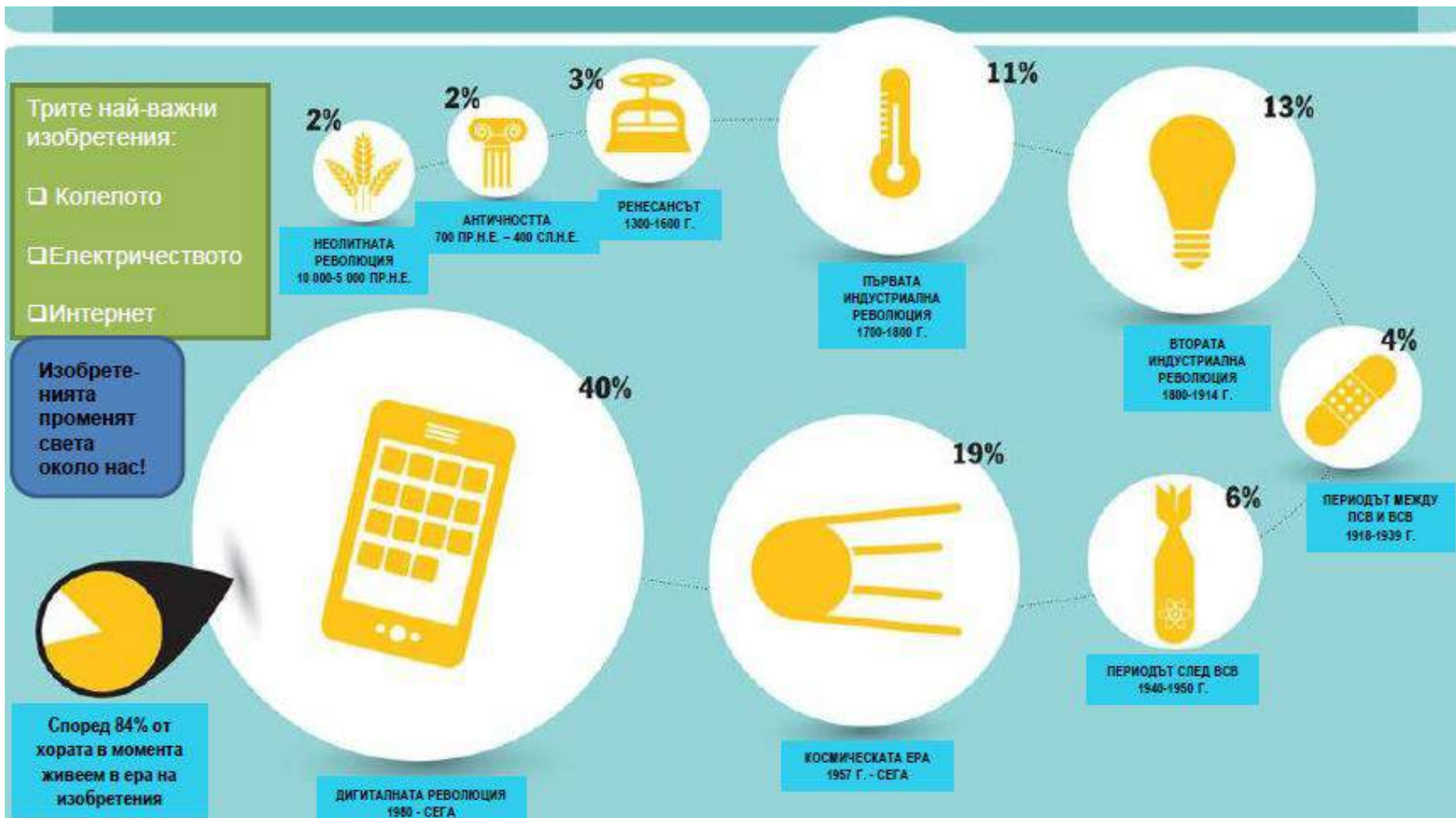
17.03.2023 г., гр. Хасково

----- www.greece-bulgaria.eu -----

Очаквани промени в резултат на 4тата индустриална революция

- ❑ Представява следващата фаза в цифровизацията на производствения сектор, водена от дизруптивни иновации, включително възхода на данните и свързаността, взаимодействието човек-машина, добавена реалност и подобрения в областта на роботиката

- ❑ По веригата на доставките:
  - Свързаност, данни и изчислителна мощност: облачни технологии, интернет, блокчейн, сензори
  - Анализи и интелект: разширен анализ, машинно обучение, изкуствен интелект
  - Взаимодействие човек-машина: виртуална реалност (VR) и разширена реалност (AR), роботика и автоматизация, автономно управлявани превозни средства
  - Усъвършенствано инженерство: адитивно производство (като 3-D печат), възобновяема енергия, наночастици

Периоди на изобретения

- ❑ **ИТ (интернет) ера** (1990-те – 2020/2030): Интернет на нещата, изкуствен интелект, квантови изчисления и комуникации, автономни превозни средства и хуманоидни роботи
- ❑ **Ера на науките за живота** (2003-2070/2080 г.): 3-D принтиране на органи или тяхното възпроизвеждане чрез използване на стволови клетки, персонализирана медицина, техники за рекомбинация на ДНК, нанотехнологии в медицината, подобряване на културите с биотехнологии, следващи поколения биогорива
- ❑ **Ера на изследване на космоса и космически добив на полезни изкопаеми космоса** (2080-2200 г.): домове на Луната, селища на Марс, експлоатация на природни ресурси от астероидния пояс между Марс и Юпитер, първа пилотирана мисия извън Слънчевата система

България в 4тата индустриална революция

Global Innovation Index 2021

Източник: Global Innovation Index Database, WIPO, 2021

Топ три иновативни икономики по региони

Rank	Global Innovation Index 2021
High-income economies (51 in total)	
1	Switzerland (1)
2	Sweden (2)
3	United States (3)
4	United Kingdom (4)
5	Republic of Korea (5)
6	Netherlands (6)
7	Finland (7)
8	Singapore (8)
9	Denmark (9)
10	Germany (10)

Rank	Global Innovation Index 2021
Upper middle-income economies (34 in total)	
1	China (12)
2	Bulgaria (35)
3	Malaysia (36)
4	Turkey (41)
5	Thailand (43)
6	Russian Federation (45)
7	Montenegro (50)
8	Serbia (54)
9	Mexico (55)
10	Costa Rica (56)

Източник: Глобален иновационен индекс, 2021

www.greece-bulgaria.eu

Global Innovation Index 2021

Топ три водещи иновативни икономики според доходите на страните

High-income

1. Switzerland
2. Sweden
3. United States of America

Upper middle-income

1. China
2. Bulgaria ↑
3. Malaysia ↓

Lower middle-income

1. Viet Nam
2. India ↑
3. Ukraine ↓

Low-income

1. Rwanda ↑
2. Tajikistan ☆
3. Malawi ☆

Силни страни на България

- ❑ Диверсификация на местната индустрия
- ❑ ISO 14001 и ISO 9001 сертификати
- ❑ Полезни модели, регистрирани марки и промишлен дизайн
- ❑ Нови бизнеси на 1000 души население
- ❑ Износ на културната и креативната индустрия, % от общата търговия
- ❑ Брутни разходи за НИРД, финансирани от чужбина, % от БВП

Слаби страни на България

- ❑ Трудно стартиране на бизнес
- ❑ Ранно напускане на училище
- ❑ Ниски оценки по четене, математика и науки (PISA - Programme for International Student Assessment) при 15-годишни ученици
- ❑ Енергийна ефективност
- ❑ Липсват водещи световни инвеститори в НИРД
- ❑ Заеми за микрофинансиране, % от БВП
- ❑ Пазарна капитализация, % от БВП

Източник: *Global Innovation Index Database, WIPO, 2021*

„Около 85% от професиите, които днешните студенти ще работят през 2030 г. все още не са измислени.“ от Брус М. Андерсън, LinkedIn

- Създател на органи
- Конструктор на пътешествия с добавена реалност
- Инсталатор на биофилми
- Инженер за даване на прогнози на земетресения
- Инженер на 3-D конструкции
- Въстановител на дивите зони
- Мениджър за комуникация между човек и машина
- Съветник по цифрови валути
- Оптимизатор на трафика с дрон
- Самоуправляващ се автомонтъор
- Работник във веригата за доставки
- Инженер по боклука (дизайнер на боклук)

Чрез 3D принтиране частите, необходими за изграждане на малки жилищни единици, подобни на ремаркета, ще може да бъдат създадени за няколко часа или дни

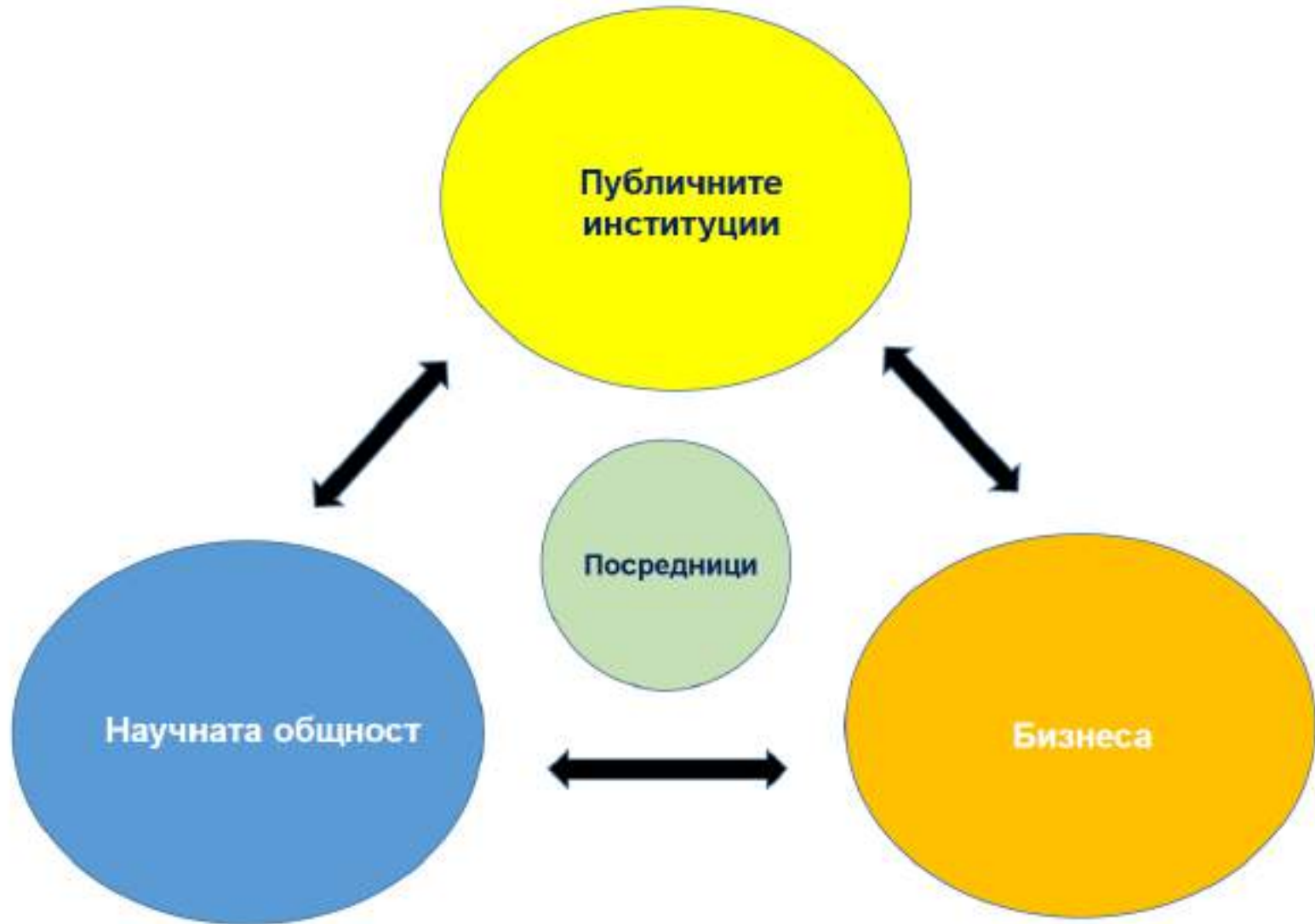
- ❑ Дизайнери на виртуална реалност – специалист, който създава дизайн на виртуална среда (напр. виртуални почивки)
- ❑ Специалисти по алтернативни източници на енергия – конвенционалните източници на енергия ще бъдат заменени с нови и по-екологични и оттам следва и появата на специалисти в тази област
- ❑ Експерти по дигитални валути – експертите, които разбират от тези валути ще бъдат много търсени в бъдеще
- ❑ Специалисти по изкуствен интелект
- ❑ Геймификатори – професионалисти, които изработват игри за по-лесно усвояване на знания, обучения, уроци

Професии, които са застрашени от изчезване

- Шивачи
- Пощальони
- Библиотекари
- Преводачи
- Редактори на медии
- Работници в индустриални производства
- Касиери в магазини
- Банкови служители
- Застрахователни и туристически агенти

- Образователни стратегии
- Психология
- Преподаване на знания
- Образование и обучение
- Социална възприемчивост/проницателност
- Социология и антропология
- Координация
- Оригиналност
- Плавност на идеите
- Активно учене
- Оценка и вземане на решения
- Анализ и оценка на системи
- Решаване на сложни проблеми
- Мониторинг
- Дедуктивни разсъждения (пренасяне на общото към частното)

Участници в иновационната екосистема

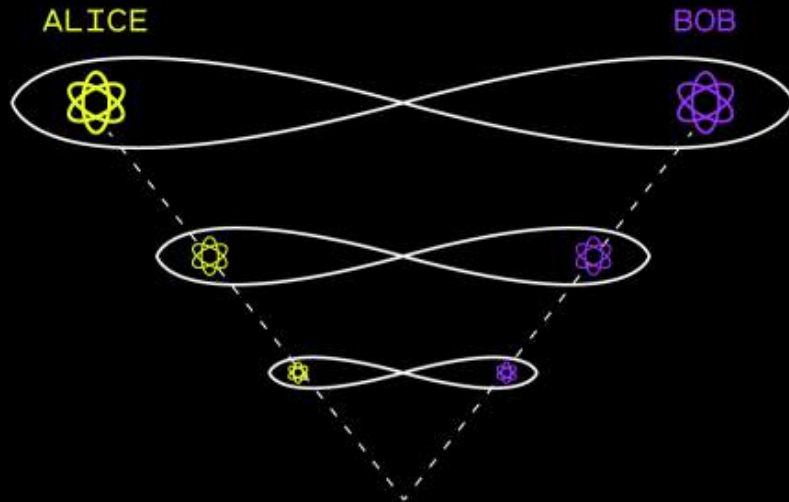
Характеристики на търговския трансфер на технологии

- Изобретение – защита на интелектуалната собственост – патент (полезен модел) – лицензиране
- Лицензиантът има право да генерира приходи от пазарната реализация на иновацията, като следва да заплаща периодично възнаграждение на собственика на патента (напр. годишно) или да му отчислява процент от приходите

- Представяне на изобретението – същност и характеристики
- Индустрии, в които може да намери приложение изобретението
- Период от време за внедряване на изобретението на пазара
- Необходим бюджет за внедряване на иновацията на пазара
- Вид права върху индустриалната собственост, които може да бъдат защитени
- Цена и вид на лицензията
- Начини на работа с лицензиантите

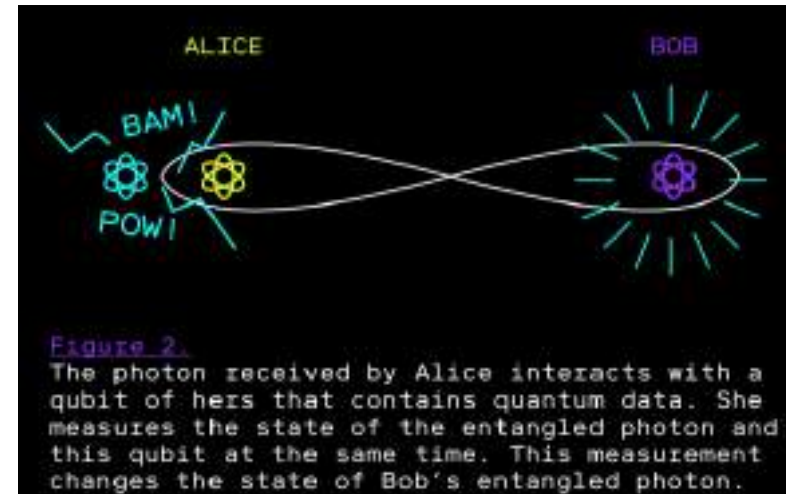
- ❑ Изграждане на квантово-комуникационни мрежи
- ❑ Доставка на специални квантови устройства, които се поставят в съществуващите оптични мрежи на телеком операторите и доставчиците на интернет и комуникационни услуги
- ❑ Квантовата комуникация използва свойствата на квантовите системи за генериране на секретни ключове
- ❑ Тези секретни ключове са абсолютно случайни и от тях не може да се извлече никаква информация
- ❑ Този подход е напълно различен от класическата криптография, където сигурността се базира на сложни математически задачи, решаването на които отнема дълго време
- ❑ В бъдеще (може би): квантова телепортация – трансфер на квантова информация във вид на квантови битове (или кубитове - qbits) от едно място на друго без да се налага да пресича пространството между тях

Как работи квантовата телепортация?

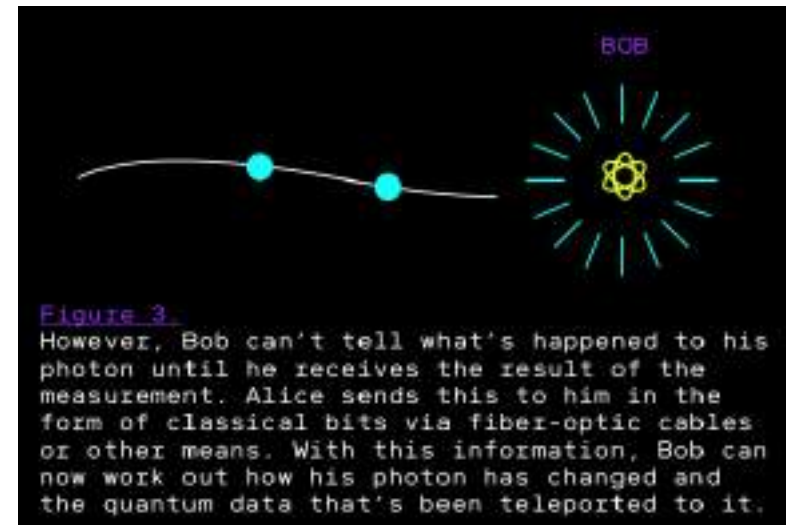
How quantum teleportation works

Figure 1.
 Alice and Bob receive pairs of entangled qubits in the form of photons.

Figure 2.
 The photon received by Alice interacts with a qubit of hers that contains quantum data. She measures the state of the entangled photon and this qubit at the same time. This measurement changes the state of Bob's entangled photon.

Figure 3.
 However, Bob can't tell what's happened to his photon until he receives the result of the measurement. Alice sends this to him in the form of classical bits via fiber-optic cables or other means. With this information, Bob can now work out how his photon has changed and the quantum data that's been teleported to it.

Източник: <https://known-production.s3.amazonaws.com/>

❑ Важни термини:

- **Кюбит:** базова единица в квантовите изчисления
- **Суперпозиция:** За разлика от традиционните битове, които могат да бъдат със стойност 0 или 1, кюбитовете могат да съществуват и както в едно от тези състояния, така и в комбинация от двете едновременно
- **Квантово сплитане:** физичен феномен, при което се създава корелация между елементарни частици (изчислителен умножител за кюбитове)

❑ Ползи:

- Супер скорост
- Решаване на сложни задачи
- Извършване на сложни симулации

❑ Приложения:

- Молекулярно моделиране
- Развитие на изкуствения интелект
- Замяна на силициевите чипове в компютрите и др.

- ❑ **GPT-4** е най-модерната система на OpenAI, която дава по-безопасни и по-полезни отговори
- ❑ С широки общи познания и опит в областта, GPT-4 може да следва сложни инструкции на естествен език и да решава трудни проблеми с точност
- ❑ **DALL-E 2** може да създава оригинални, реалистични изображения и изкуство от текстово описание. Може да комбинира концепции, атрибути и стилове
- ❑ **Whisper** може да транскрибира реч в текст и да превежда много езици на английски
- ❑ **ChatGPT** взаимодейства с потребителя по разговорен начин
- ❑ Форматът на диалога позволява на ChatGPT да отговаря на последващи въпроси, да признава грешките си, да оспорва неправилни предпоставки и да отхвърля неподходящи заявки
- ❑ ChatGPT е сроден модел на InstructGPT, който е обучен да следва инструкции и да предоставя подробни отговори

Иновационната стратегия за интелигентна специализация (2021 – 2027 г.)

17.03.2023 г., гр. Хасково

----- www.greece-bulgaria.eu -----

Какво е Иновационната стратегия за интелигентна специализация (2021–2027 г.)?

- ❑ **ИСИС е стратегическата рамка за устойчиво развитие на българската икономика за периода 2021-2027 година, базирано на научни изследвания и иновации, на териториалния капацитет и амбиции на регионите и на широкото участие на заинтересованите страни**

- ❑ **Стратегията има водеща роля за укрепването на регионалните иновационни екосистеми, за да могат те да поддържат и стимулират икономическия растеж.**

- ❑ **ИСИС действа като базисен програмен документ за определяне на целия комплекс от мерки за финансиране на иновации в програмния период 2021-2027 г. чрез:**
  - Програма “Конкурентоспособност и иновации в предприятията” за периода 2021-2027 г. (ПКИП)
  - Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация за периода 2021-2027 г.

Визия

Превръщане на България в иновативна, интелигентна, зелена, цифрова и свързана страна чрез нова обща политика за взаимодействие между научните изследвания, иновациите и технологиите, както и повишаване на международното и междусекторното сътрудничество и интензивно използване на данни за ускорена специализация в продукти и услуги с висока технологична и научна интензивност и значими икономически въздействия за устойчива конкурентоспособност, технологична трансформация на икономиката, повишаване на ресурсната ефективност и цифровизацията.

- Да развива и позиционира България като център на средно- и високотехнологични иновации в стратегически области, в които страната има утвърден капацитет и пазарни позиции, както и признати компетентности да се конкурира на световния пазар, повишавайки националното и регионалното иновационно представяне на страната
- Да подкрепи разгръщането и утвърждаването на устойчива, модерна, динамична, приобщаваща, основана на данни и глобално свързана изследователска, иновативна и предприемаческа екосистема в България.

- ❑ Оперативна цел №1: Подобряване на научноизследователската система и иновационното представяне на предприятията (с реализирането на тази цел амбицията е да се достигнат нива от 70% спрямо средното за ЕС, което ще затвърди позицията на България в групата на умерените иноватори до 2027 г.)
- ❑ Оперативна цел №2: Повишаване на технологичния капацитет на предприятията, повишаване на екологичността и интернационализацията на българските продукти и услуги
- ❑ Оперативна цел №3: Подобряване на капацитета на човешкия ресурс в областта на новите технологии и иновациите

- Прилагане на нова парадигма за иновационната политика, адресираща глобалните предизвикателства с цел трансформация на икономиката и обществото за постигане на социално значими резултати
- Споделена отговорност на заинтересованите страни
- Устойчивост и социално включване
- Прилагане на ефективни механизми на управление и изпълнение
- Текущ мониторинг и адаптивност към бързо променящите се потребности на икономиката

ИСИС 2021-2027 г. – Тематична област „Информатика и ИКТ“

- ❑ България е силно ориентирана към сектора на информационните и комуникационните технологии (ИКТ)
- ❑ Секторът е един от най-бързо развиващите се в икономиката със силен експортен потенциал
- ❑ Основни дейностите в ИКТ сектора са основно насочени към разработване на софтуерни и информационни системи, както и към износ, което привлича значителни чуждестранни инвестиции.
- ❑ България се превръща в регионален център за ИКТ, водеща база за научноизследователска и развойна дейност на софтуерни и ИТ компании, с разходи за НИРД в размер на близо 11% от общите разходи за НИРД в икономиката, което позволява на българските компании постепенно да се превръщат в световни играчи с бързо растящо стратегическо присъствие.

ИСИС 2021-2027 г. – Тематична област „Мехатроника и микроелектроника“

- ❑ Проектирането, производството и експлоатацията на мехатронни системи изисква нов инженерен подход поради съвместното функциониране на компоненти от механиката, оптиката, оптико-електрониката, електротехниката и електрониката и микроелектрониката.
- ❑ С доказан потенциал у нас са автоматизираните машини и системите за роботизация и автоматизация, както и роботиката, възможности за развитието на изкуствен интелект и интелигентни устройства, както и интелигентни системи за производство.
- ❑ Микроелектрониката обхваща проектирането, технологията, производството и до голяма степен приложението на интегралните схеми (чиповете), които ще се прилагат във все по-широк кръг индустрии – информационни технологии, комуникации, автомобилостроене, машиностроене, аерокосмическа индустрия, земеделие, медицина, битова електроника и т.н.

- ❑ Подкрепа за иновациите в областта на чистото производство, съхранение и преработка на хранителни продукти, напитки и натурални ароматични продукти, производството на лекарствени форми, биотехнологиите и др.

- ❑ Предвижда се до 2030 г. България:
  - Да се утвърди като производител на биопродукти – храни, козметика, лекарства, произведени от български суровини
  - Да изгради образ на дестинация, предлагаща сигурни висококачествени медицински, лечебни и възстановителни услуги, благодарение на високотехнологични продукти и устройства, използващи вкл. нанотехнологии и отговарящи на най-високите световни стандарти
  - Да развива биоикономика, базирана на иновации и научни изследвания за алтернативни решения за използване на ресурсите, насърчаване на кръговата икономика, био-базираната и хранителната индустрия, аграрния сектор и др.

- Осигуряване на интелигентно и намаляващо потребление на ресурсите във всички икономически сектори и сфери на обществен живот и дейност за постигане на националните и европейски цели в рамките на Европейския зелен пакт и глобалните цели за устойчиво развитие на ООН:
  - Преход от линейна към кръгова икономика
  - Преход към зделена икономика

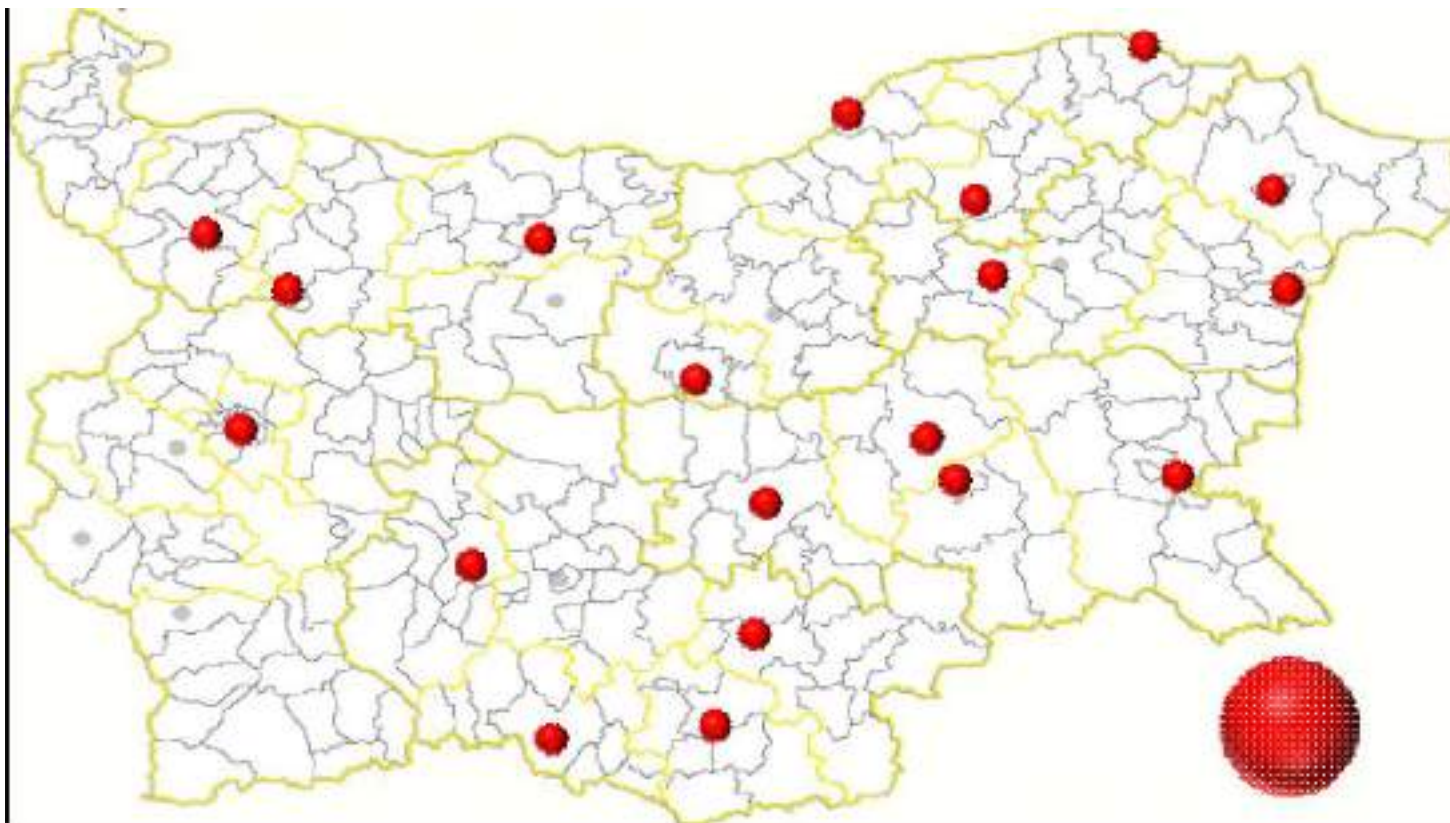
..... в търсене на баланса между икономическия растеж, социалното развитие и здравето на околната среда .....

- ❑ **Регионалните иновационни предимства и тенденции** са идентифицирани на ниво NUTS III за всичките 28 области в страната
- ❑ Всяка административна област от ниво NUTS III е идентифицирала своя иновационен капацитет в две приоритетни тематични области за интелигентна специализация. Тематична област „Чисти технологии, кръгова икономика и нисковъглеродна икономика“ се разглежда като хоризонтална и приоритетна за всички административни области
- ❑ **Цифровизацията/дигитализацията** в контекста на Индустрия 4.0 ще се включи като хоризонтален приоритет и ще присъства във всички пет тематични области на интелигентна специализация

ИСИС 2021-2027 г. – къде е Хасково?

Източник: Министерство на иновациите и растежа, „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027“

Източник: Министерство на иновациите и растежа, „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 “

www.greece-bulgaria.eu

Източник: Министерство на иновациите и растежа, „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027“

ИСИС 2021-2027 г. – къде е Хасково?

Източник: Министерство на иновациите и растежа, „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027“

ИСИС 2021-2027 г. – къде е Хасково?

Източник: Министерство на иновациите и растежа, „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027“

ИСИС 2021-2027 г. – къде е Хасково?

Интелигентна специализация на България по райони, административни и тематични области на ИСИС 2021-2027

Район на планиране (NUTs II)	Област (NUTs III)	Информатика и ИКТ	Мехатроника	Индустрия за здравословен живот и биотехнологии	Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии	Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика ²
Северозападен район	Видин			✓	✓	✓
	Враца		✓	✓		✓
	Ловеч			✓	✓	✓
	Монтана		✓	✓		✓
	Плевен		✓	✓		✓
Югозападен район	София град	✓	✓			✓
	София област	✓		✓		✓
	Перник			✓	✓	✓
	Кюстендил			✓	✓	✓
Северен централен район	Благоевград	✓			✓	✓
	Габрово	✓	✓			✓
	Велико Търново		✓	✓	✓	✓
	Разград		✓	✓		✓
	Русе	✓	✓			✓
Южен централен район	Силистра	✓	✓			✓
	Пловдив	✓		✓		✓
	Пазарджик		✓	✓		✓
	Кърджали		✓	✓		✓
	Смолян		✓	✓		✓
Североизточен район	Хасково	✓	✓			✓
	Варна	✓	✓			✓
	Добрич		✓	✓		✓
	Търговище		✓	✓		✓
	Шумен		✓	✓	✓	✓
Югоизточен район	Бургас	✓	✓	✓		✓
	Сливен		✓	✓		✓
	Стара Загора	✓	✓			✓
	Ямбол		✓	✓		✓
Общо за страната		11	19	19	7	28

Източник: Министерство на иновациите и растежа, „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027“

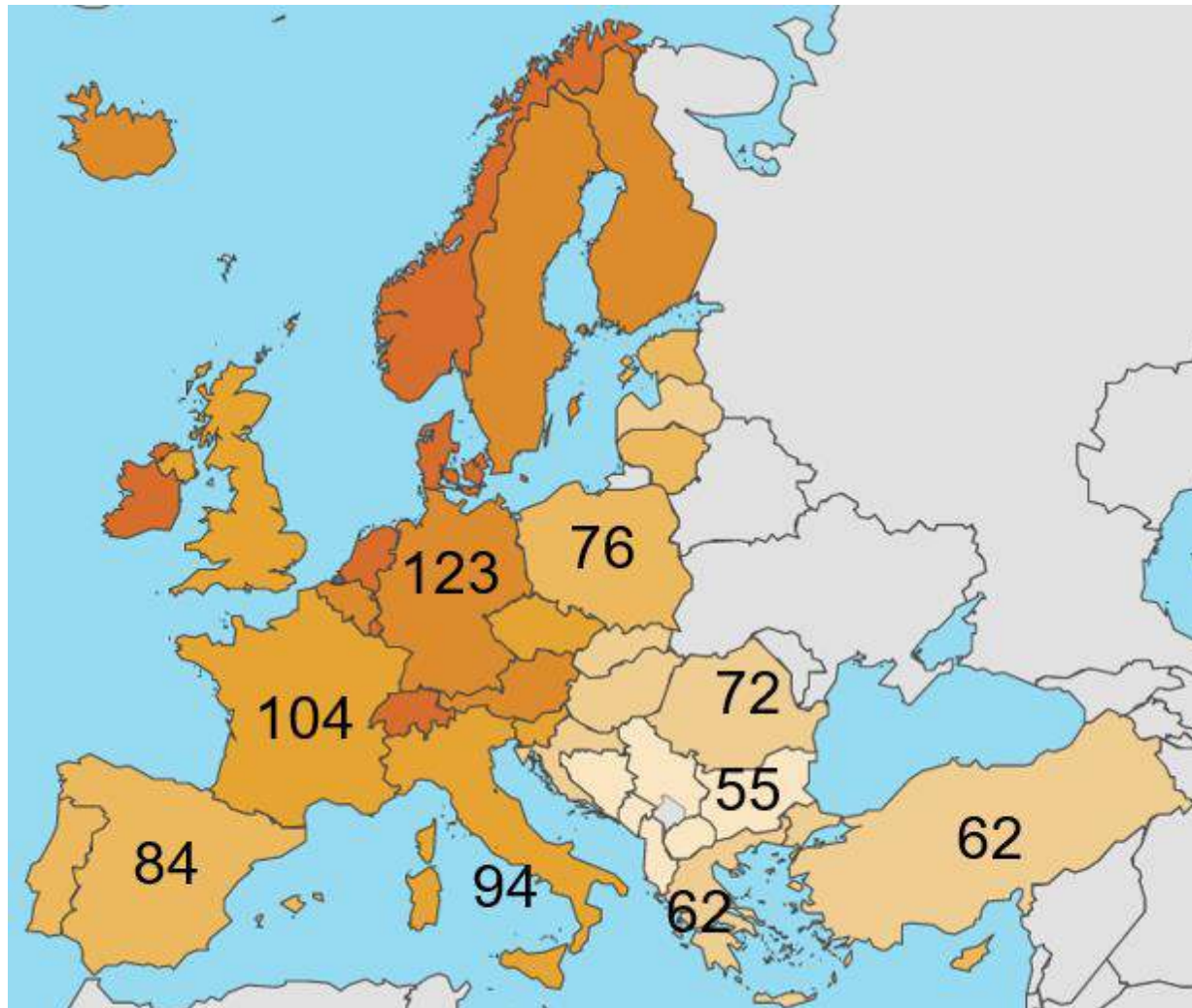
Възможности за финансиране на предприятията и организациите за отговаряне на предизвикателствата на четвъртата индустриална революция

17 март 2023 г., гр. Хасково

www.greece-bulgaria.eu

БВП в ЕС според паритета на покупателната способност (PPS), 2020 г.

- ❑ Слабо развити: <75% от средното за ЕС
- ❑ Региони в преход: >75% от средното за ЕС (областите Благоевград, Кюстендил, Перник, Софийска и София-град)
- ❑ По-развити: >90% от средното за ЕС

❑ Държавен (републикански) бюджет (ЗНИ):

- Приоритетни инвестиционни проекти
- Инвестиции със сертификат клас А или клас Б
- Инвестиции клас В (проектите с общинско значение)
- Национален доверителен еко фонд и ПУДООС

❑ Европейски структурни и инв. фондове (2021-2027 г.)

- Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
- Програма „Развитие на регионите“
- Програма „Околна среда“
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
- Програми за териториално сътрудничество

❑ План за възстановяване и устойчивост:

- Стълб 1 „Иновативна България“
- Стълб 2 „Зелена България“
- Стълб 3 „Свързана България“
- Стълб 4 „Справедлива България“

❑ Фонд на фондовете:

- Дългови инструменти
- Дялови и квази-дялови инвестиции (фонд за начално финансиране и ускоряване, фонд за рисков капитал, фонд мецанин/растеж и др.)

❑ Частни източници, вкл. под формата на ПЧП между предприятия и държавата/общинските власти

Цели на политиката през новия програмен период (2021 – 2027 г.)

- ❑ **ЦП 1:** По-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална ИКТ свързаност
- ❑ **ЦП 2:** По-екологичен, нисковъглероден преход към икономика с нулеви нетни въглеродни емисии и устойчива Европа чрез насърчаване на прехода към чиста и справедлива енергия, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване и адаптиране на изменението на климата, предотвратяване и управление на риска и устойчива градска мобилност
- ❑ **ЦП 3:** По-свързана Европа чрез повишаване на мобилността
- ❑ **ЦП 4:** По-социална и приобщаваща Европа, която прилага Европейския стълб на социалните права
- ❑ **ЦП 5:** Европа, по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрираното развитие на всички видове територии и местни инициативи

В центъра им е екологичният и цифровият преход, по-добре свързаната, приобщаваща и социална Европа, и Европа, която е по-близо до своите граждани.

Принос на ЕФРР и КФ към климатичните промени

- ❑ Регламент (ЕС) 2021/1060 от 24 юни 2021 година установява общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури

- ❑ Финансовото участие на ЕС предвид разходите в подкрепа на постигането на определените за бюджета на Съюза цели в областта на климата са както следва:
  - Делът на **ЕФРР** е **30%** (програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, програма „Развитие на регионите“, програма „Околна среда“, програма „Транспортна свързаност“ и програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“)

  - Делът на **Кохезионния фонд** е **37%** (програма „Околна среда“ и програма „Транспортна свързаност“)

План за възстановяване и устойчивост – приоритети

Иновативна България 25,2%

Повишаване на конкурентоспособността на икономиката и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж чрез мерки в сферата на образованието, цифровите умения, науката, иновациите, технологиите и взаимовръзките между тях

Зелена България 41,9%

Постигане на устойчиво управление на природните ресурси, за задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, за удовлетворяването на тези потребности и в дългосрочен план

Свързана България 18,3%

Повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал

Справедлива България 14,6%

Фокусиране върху хората в неравностойно положение за постигане на включващ и устойчив растеж и споделен просперитет за всички, както и изграждане на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към нуждите на бизнеса и потребностите на гражданите.

План за възстановяване и устойчивост (ПВУ) – бюджет

Всички суми са в хил. лв.

№	Управляващ орган	ЕС	Национално публично	Частно	Дял, %
1	Министерство на енергетиката	2 714 759	10 000	1 427 786	20,08%
2	Министерство на иновациите и растежа	2 001 001	34 552	2 134 298	14,80%
3	М-во на електронното управление и М-во на транспорта и съобщенията	1 316 871	901 094	0	9,74%
4	Държавни инфраструктурни компании	1 084 681	7 792	396 839	8,02%
5	Министерство на здравеопазването	719 681	143 896	0	5,32%
6	Министерство на земеделието и ДФЗ	457 332	91 402	437 383	3,38%
7	МТСП и агенции към МТСП	400 914	70 949	0	2,97%
8	МВР	315 326	62 978	0	2,33%
9	МОСВ	205 528	33 784	0	1,52%
10	Министерство на културата	139 225	8 474	17 121	1,03%
11	Различни държавни институции: БАН, НСИ, МС, съдебна власт	127 606	21 596	0	0,94%
12	МРРБ	107 676	5 192	0	0,80%
13	Разлибни бенефициенти (напр. общини)	3 929 754	713 615	305 818	29,07%
	TOTAL	13 520 354	2 105 324	4 719 245	100,00%

<https://www.nextgeneration.bg/14>

www.greece-bulgaria.eu

Програма за икономическа трансформация – 3 фонда

	ЕС	Национално	Частно
к и иновации"			
а Направление 1 „Възстановяване и растеж“			
- Гаранционен инструмент за растеж	146 687	0	440 062
- Дялови инструменти за растеж	146 687	0	62 860
- Грантова схема за технологична модернизация в МСП	260 000	0	260 000
- Грантова схема за ИКТ решения и киберсигурност в МСП	30 600	0	0
б Направление 2 „Иновации“			
- Дялови инструменти за иновации	146 687	0	62 860
2. Фонд 2 „Зелен преход и кръгова икономика“			
А Направление 1 „Декарбонизация чрез инвестиции във възобновяема енергия и енергийна ефективност“			
- Грантова схема за МСП и средни фирми за изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия	200 000	0	200 000
- Гаранционен финансов инструмент за енергийна ефективност и възобновяема енергия	146 687	0	440 062
Б Направление 2 „Преход към кръгова икономика“			
- Грантова схема за МСП и големи предприятия за въвеждане на кръгови модели на производство и потребление, стандартизиране в областта на околната среда и насърчаване на технологии, свързани с рециклиране и повторна употреба на отпадъци, ремонт и използване на продукти на биологична основа	180 000	0	180 000
3. Фонд 3 „Инвестиции в климатичен неутралитет и цифрова трансформация“			
- Дялови инструменти за инфраструктурни активи за производство и съхранение на зелена енергия (ВЕИ, биомаса, съхранение, инфраструктура за зареждане на електромобили, водород), цифрова инфраструктура (ИКТ, оптична инфраструктура, центрове за данни, 5G), градско възстановяване, енергийна ефективност и социална инфраструктура	58 675	0	
4. Организация и управление (5%) за схемите за безвъзмездна помощ	33 530	0	0

1,3 млрд лв. от ЕС и 1,6 млрд лв. частно финансиране

www.greece-bulgaria.eu

Програмите в България през новия програмен период (2021 – 2027 г.)

- Програма 1. Конкурентоспособност и иновации в предприятията
- Програма 2. Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация
- Програма 3. Техническа помощ
- Програма 4. Околна среда
- Програма 5. Транспортна свързаност
- Програма 6. Развитие на човешките ресурси
- Програма 7. Образование
- Програма 8. Храни и/или основно материално подпомагане
- Програма 9. Развитие на регионите
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
- Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури

Общият обем на финансирането, което има за задача да подпомогне ускореното развитие на България през следващите 7 – 8 г. възлиза на...

40 млрд лв.!!

Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията” (1,2 млрд. евро)

Приоритет 1 „Иновации и растеж“:

- ❑ СЦ „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии“ – осъществяване на вътрешни за предприятията НИРД и иновации, защита на ИС в предприятията
- ❑ СЦ „Усвояване на ползите от цифровизация на гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ – въвеждане на технологии и стандарти от Индустрия 4.0 в предприятията, цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения, дигиталните умения на персонала
- ❑ СЦ „Насърчаване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места, включително чрез производствени инвестиции“ - производствени инвестиции, предприемаческата активност и екосистема

Приоритет 2 „Кръгова икономика“:

- ❑ СЦ „Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите парникови газове“ – мерки за енергийна ефективност, системи за енергиен мениджмънт, мониторинг и контрол на енергопотреблението
- ❑ СЦ „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“ – намаляване на използването на първични суровини или увеличаване на използването на странични продукти и вторични суровини, рециклиране и повторно ползване на продуктите, подобряване управлението на отпадъците в предприятията, постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси и услуги

Концепция на политиката за интелигентна специализация за новия програмен период (2021 – 2027 г.)

Тематични приоритетни области за
интелигентна специализация:

1. Информатика и ИКТ
2. Мехатроника
3. Индустрии за здравословен живот и биотехнологии
4. Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии
5. Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика

Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация” (885,5 млн. евро)

Приоритет 1 „Устойчиво развитие на българската научноизследователска и иновационна екосистема“

□ СЦ „Развитие и повишаване на капацитета за научни изследвания и иновации и усвояване на съвременни технологии“ (587,7 млн. евро)

- Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации
- Трансфер на технологии и знания
- Европейска интеграция и интернационализация

□ СЦ „Развитие на умения за интелигентна специализация, индустриален преход и предприемачество“ (12,5 млн. евро) – създаване на платформа за умения за интелигентна специализация

Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“

□ СЦ „Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“ (264,1 млн. евро)

- Създаване на рамка за управление на данни и изграждане на оперативно съвместими пространства за данни
- Развитие на специфични дигитални умения за създаване и използване на цифрови услуги и продукти
- Киберсигурност

Програма „Развитие на човешките ресурси” (1) 1,6 млрд. евро

Приоритет 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“:

- СЦ „Подобряване на достъпа до трудова заетост“
- СЦ „Модернизиране на институциите и службите, занимаващи се с пазара на труда“
- СЦ „Насърчаване на балансирано участие на половете на пазара на труда, на равни условия на труд и на равновесие между професионалния и личния живот“
- СЦ „Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените“
- СЦ „Насърчаване на ученето през целия живот“

Приоритет 2 „Социално включване и равни възможности“:

- СЦ „Поощряване на активното приобщаване“
- СЦ „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности“
- СЦ „Подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена“

Приоритет 3 „Насърчаване на младежката заетост“:

- СЦ „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа и най-вече за младите хора“

Приоритет 4 „Социални иновации“ – примерни дейности:

- Изграждане на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики
- Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели
- Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти и др.
- Стимулиране на иновативни дейности за създаване и повишаване конкурентоспособността на социалните предприятия
- Въвеждане на иновативни инструменти и модели за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените
- Разработване и внедряване на системи за изследване и оптимизация на работните процеси
- Прилагане на иновативни подкрепящи и превантивни услуги в общността за деца и младежи

Програми за териториално сътрудничество (2021 – 2027 г.)

Програма 1	Програма за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз между Република България и Сърбия.
Програма 2	Програма за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз между Република България и Република Турция
Програма 3	Програма за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз между Република България и Република Северна Македония
Програма 4	Програма за трансгранично сътрудничество по вътрешните граници на Европейския съюз между Република България и Република Гърция
Програма 5	Програма за трансгранично сътрудничество по вътрешните граници на Европейския съюз между Република България и Румъния
Програма 6	Многодържавна програма за трансгранично сътрудничество в Черноморския басейн 2021 - 2027
Програма 7	Програма за трансгранично сътрудничество „Дунав“
Програма 8	Програма за сътрудничество в района на Средиземно море
Програма 9	Програми за междурегионално сътрудничество „ИНТЕРРЕГ“
Програма 10	Програми за междурегионално сътрудничество „ИНТЕРАКТ“
Програма 11	Програми за междурегионално сътрудничество „ЕСПОН“
Програма 12	Програми за междурегионално сътрудничество „УРБАКТ“

Предстоящи грантови схеми – 2023 г.

Национален план за възстановяване и устойчивост:

1. Подкрепа за енергия от възобновяеми източници за домакинствата – Покана 1
2. Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията
3. Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията
4. Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на сгради в сферата на производството, търговията и услугите, както и сгради от сектор туризъм

Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“:

1. Разработване на иновации в предприятията
2. Внедряване на иновации в предприятията
3. Подобряване на производствения капацитет на семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите

Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“:

1. Малки иновативни грантове (ваучерна схема) за малки и средни предприятия

1. ПРОЦЕДУРА „ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВИ ВЕИ ЗА СОБСТВЕНО ПОТРЕБЛЕНИЕ В КОМБИНАЦИЯ С ЛОКАЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ В ПРЕДПРИЯТИЯТА“

Допустими кандидати	Недопустими сектори	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> • Микропредприятия с оборот $\geq$ 80 000 лв. за 2021 г. • Малки с $\geq$ 200 000 лв. • Средни с $\geq$ 800 000 лв. • Малки дружества със средна пазарна капитализация или дружества със средна пазарна капитализация с $\geq$ 3 000 000 лв. • Регистрирани преди 31.12.2019 г. 	<ul style="list-style-type: none"> • А „Селско, горско и рибно стопанство“ и • D „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“. • К „Финансови и застрахователни дейности“ • О „Държавно управление“ • Т „Дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление“ и • У „Дейности на екстериториални организации и служби“ • 10 „Производство на хранителни продукти“: 10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5, 10.6, 10.81, 10.83, 10.84, 10.91) и код 11 „Производство на напитки“: 11.02, 11.03 и 11.06 • Производството на дърва за горене, изделия от корк, слама и материали за плетене, както и производството на пелети (които са част от код С16.29) • С16.10 „Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“ и др. 	<p>От 75 000 до 1 000 000 лв. , представляващи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Микро и малки - 50% • Средни – 50% (в ЮЗР 45%) • Дружества със средна пазарна капитализация или дружества със средна пазарна капитализация - 45% (в ЮЗР 35%) <p>от общия бюджет на проекта</p>

Допустими дейности	Допустими разходи	Срок на проекта
<ul style="list-style-type: none"> Изграждане на нови фотоволтаични инсталации до 1 MW за производство на енергия от възобновяеми източници за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия (батерии). 	<ul style="list-style-type: none"> Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА); Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (ДНА); Разходи за строително-монтажни работи на покрив/фасада на сграда или върху недвижим имот към нея; Разходи за консултантски услуги от инженерно-технически характер. 	<ul style="list-style-type: none"> Максимум 18 месеца

ВАЖНО: В допълнение, максималният размер на заявеното безвъзмездно финансиране на инвестиция НЕ следва да надвишава:

- за микропредприятия: 90% от реализираните средногодишни нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.
- за малки предприятия: 60% от реализираните средногодишни нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.
- за средни предприятия: 25% от средногодишни нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.;
- за малки дружества със средна пазарна капитализация и дружества със средна пазарна капитализация: 10% от реализираните средногодишни нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.

2. ПРОЦЕДУРА „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА СГРАДИ В СФЕРАТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ, КАКТО И СГРАДИ ОТ СЕКТОР ТУРИЗЪМ“

Допустими кандидати	Недопустими сектори	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> • Микропредприятия с оборот $\geq$ 70 000 лв. за 2022г. • Малки с $\geq$ 150 000 лв • Средни с $\geq$ 650 000 лв. • Големи с $\geq$ 3 500 000 лв • Регистрирани преди 31.12.2019г 	<ul style="list-style-type: none"> • Код 35 Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива. • Сектора на рибарството и аквакултурите • Сектора на преработка и продажба на селскостопански продукти • Предприятия, които извършват дейност в областта на първичното производство на селскостопански продукти • Предприятия, които извършват дейности в сектора на преработката и търговията със селскостопански продукти • Помощи за дейности, свързани с износ за трети държави или държави членки, по-конкретно пряко свързани с изнасяните количества, със създаването и функционирането на дистрибуторска мрежа или с други текущи разходи, свързани с износа; • Помощи, подчинени на преференциалното използване на национални продукти спрямо вносни такива и др. <p><i>*При всеки от горепосочените сектори има допълнителни условия</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Микропредприятия: 35-100 000 лв • Малки: 35-300 000 лв • Средни: 100-500 000 лв • Големи: 100-500 000 лв представляващи: • Режим „de minimis“ – 65% • Режим „Инвестиционни помощи за мерки за повишаване на енергийната ефективност“ - 35 % в ЮЗР и 45% извън ЮЗР <p>От общия бюджет на проекта</p>

Допустими дейности	Допустими разходи	Срок на проекта
<ul style="list-style-type: none"> • Обследване за енергийна ефективност и сертифициране за ЕЕ • СМР за прилагане на мерки за енергийна ефективност и мерки за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници • Изготвяне на инвестиционен проект и оценка на съответствието му, съгласно ЗУТ • Авторски надзор, съгласно ЗУТ; • Строителен надзор, съгласно ЗУТ; • Въвеждане на обектите в експлоатация • Изготвяне на независима експертна оценка, изготвена от сертифициран енергиен одитор 	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за СМР/инженеринг, • Разходи за услуги и др. за изпълнение на допустимите дейности 	<ul style="list-style-type: none"> • 24 месеца, но не по-късно от 30.06.2026г.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Изискуема степен на проектна готовност: <ul style="list-style-type: none"> • Доклад за резултатите от обследване за енергийна ефективност ИЛИ доклад за резултатите от обследване за енергийна ефективност и валиден сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация, • КСС за предвидените за изпълнение енергоспестяващи мерки в обследванията за енергийна ефективност. • Издадени Решения по ЗООС и ЗБР ➤ Задължително изискване е след изпълнение на препоръчаните в обследванията за енергийна ефективност мерки, във всяка сграда, включена в ПИИ, да се постигне минимум 30% спестяване на първична енергия. 		

3. ПРОЦЕДУРА „ПОДКРЕПА ЗА ПРЕХОДА КЪМ КРЪГОВА ИКОНОМИКА В ПРЕДПРИЯТИЯТА “

Допустими кандидати	Недопустими сектори	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> • Микропредприятия с оборот $\geq$ 200 000 лв. за 2021 г. • Малки с $\geq$ 600 000 лв • Средни с $\geq$ 1 000 000 лв. • Големи с $\geq$ 3 000 000 лв • Регистрирани преди 31.12.2019 г. • Извършващи дейност в сектор С „Преработваща промишленост“ съгласно КИД-2008 • Индивидуално или съвместно с партньори - физически и юридически лица и техни обединения 	<ul style="list-style-type: none"> • 10 „Производство на хранителни продукти“: 10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5, 10.6, 10.81, 10.83, 10.84, 10.91) и код 11 „Производство на напитки“: 11.02, 11.03 и 11.06 • Производството на дърва за горене, изделия от корк, слама и материали за плетене, както и производството на пелети (които са част от код С16.29) • С16.10 „Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“ • Сектора на рибарството и аквакултурите • Сектора на първичното производство на селскостопански продукти, преработка и продажба на селскостопански продукти • Микропредприятия със седалище или развиващи дейност в селски район • Микропредприятия осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти • Клонове на юридически лица и др. <p><i>*При всеки от горепосочените сектори има допълнителни условия</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Микропредприятия: 70 000 - 350 000 лв. • Малки: 70 000 - 550 000 лв. • Средни: 70 000 -750 000 лв. • Големи: 70 000 -1 000 000 лв., представляващи: • Режим „de minimis“: за МСП 50% и за големи – 30% • Режим „Регионална инвестиционна помощ“: за МСП 50% (в ЮЗР 40-50%), за средни 50% (в ЮЗР 30-50%), и за големи – 30% (в ЮЗР 20%), от общия бюджет на проекта

Допустими дейности	Допустими разходи	Срок на проекта
<p>Придобиване на нови технологии за въвеждане на кръгови модели в предприятията в едно или повече от следните направления:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Предотвратяване или намаляване образуването на отпадъци 2) Намаляване на използваните суровини 3) Ограничаване използването на опаковки от пластмаса и пластмасови продукти за еднократна употреба 4) Производство на устойчиви продукти чрез внедряване на технологии 	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготрайни материални активи • Разходи за придобиване на специализиран софтуер за производствения процес, представляващ дълготраен нематериален актив 	<ul style="list-style-type: none"> • Максимум 12 месеца

Максималният размер на безвъзмездното финансиране по индивидуалните предложения за изпълнение на инвестиции **НЕ** следва да надвишава:

за микро предприятия: 90 % от средногодишните нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.
за малки предприятия: 60 % от средногодишните нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.
за средни предприятия: 30 % от средногодишните нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.
за големи предприятия: 20 % от средногодишните нетни приходи от продажби за тригодишния период 2019 г., 2020 г. и 2021 г.

4. ПРОЦЕДУРА „НАЦИОНАЛНА СХЕМА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ДОМАКИНСТВОТА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ“

Изисквания към кандидатите	Критерии за недопустимост	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> • Физически лица • Собственици на най малко 51% идеални части от жилището • Жилището е основно • Жилището се намира в регулационните граници на населеното място и се ползва само за жилищни нужди • Наличие на съгласие на собствениците при жилище в многофамилна сграда • В жилището се ползва неефективен източник на топлинна енергия (печка, котел, камина и др.) на твърдо гориво (дърва, въглища и др.) • В жилището е потребявана електрическа енергия минимум 6 месеца преди обявяване на настоящата процедура чрез подбор • Има издадено разрешение за строеж за изграждането на слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване или за фотоволтаична системи до 10 kWp; • Представяне на оферта за доставка и монтаж на инсталацията или системата • Заплатени дължимите към момента местни данъци и такси за недвижимия имот 	<ul style="list-style-type: none"> • Жилището да се използва само за жилищни нужди и на адреса на жилището да няма регистриран в Търговския регистър търговец или регистрирано в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел юридическо лице и др. 	<ul style="list-style-type: none"> • Компонент 1: Закупуване на слънчеви инсталации за БГВ: до 100% от стойността на инсталацията, но не повече от 1 960.83 лв.; • Компонент 2: Закупуване на фотоволтаични системи до 10 kWp, включително със системите за съхранение на електрическа енергия: до 70% от стойността на системата, но не повече от 15 000 лв.

Допустими дейности	Допустими разходи	Срок на проекта
<p>1) Компонент 1: Закупуване на слънчеви инсталации за битово горещо водоснабдяване (БГВ);</p> <p>2) Компонент 2: Закупуване на фотоволтаични системи до 10 kWp, включително системи за съхранение на електрическа енергия.</p> <p>Вариант 1 на Компонент 1 или Компонент 2 – за извършени дейности по доставка, монтаж и пускане в експлоатация в периода от 7 юни 2022 г. до подаване на предложението от Кандидата.</p> <p>Вариант 2 на Компонент 1 или Компонент 2 - за извършване на дейности по доставка, монтаж и пускане в експлоатация след сключване на договор за финансиране.</p>	<p>1) Закупуване, доставка и монтаж на слънчеви инсталации или фотоволтаичните системи до 10 kWp (включително по желание на Кандидата система за съхранение на електрическа енергия);</p> <p>2) Техническо въвеждане в експлоатация на слънчевите инсталации или фотоволтаичните системи – закупуване на арматура, кабели, конструкция за монтаж на съоръжението, инвертори и др.</p> <p>3) Данък върху добавената стойност</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Максимум 18 месеца
<p>➤ Изисква се на етап кандидатстване наличие на Разрешение за строеж за изграждането на слънчева система за битово горещо водоснабдяване или за фотоволтаична системи до 10 kWp</p> <p>➤ Крайният получател следва да поддържа инвестицията (слънчевата система за БГВ или фотоволтаичната системи до 10 kWp, включително системата за съхранение на електрическа енергия) най-малко три години след изпълнение на проекта</p>		

5. ПРОЦЕДУРА „РАЗРАБОТВАНЕ НА ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА “

Допустими кандидати	Критерии за недопустимост	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> Съществуващи предприятия (микро, малки, средни предприятия, малки дружества със средна пазарна капитализация и големи предприятия), които са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите или са еквивалентно лице по смисъла на законодателството на държава-членка на Европейското икономическо пространство - самостоятелно или в партньорство. 	<ul style="list-style-type: none"> Предприятия, които не са микро, малки и средни предприятия (МСП) или не са малки дружества със средна пазарна капитализация могат да кандидатстват по процедурата единствено в случаите, когато включват сътрудничество с МСП 	<ul style="list-style-type: none"> От 50 000 лв. до 500 000 лв., представляващи до 60% от общия бюджет на проекта
Допустими дейности	Допустими разходи	Срок за кандидатстване
<ul style="list-style-type: none"> Подкрепа за вътрешна за предприятието развойна дейност/иновации в тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. 	<ul style="list-style-type: none"> Разходи за услуги Разходи за оборудване и инструменти Разходи за възнаграждения Оперативни разходи 	<ul style="list-style-type: none"> Март – септември 2023 г.

6. ПРОЦЕДУРА „ВНЕДРЯВАНЕ НА ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА“

Допустими кандидати	Критерии за недопустимост	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> Съществуващи МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация, които са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите или са еквивалентно лице по смисъла на законодателството на държава-членка на Европейското икономическо пространство 	<ul style="list-style-type: none"> Микропредприятия със седалище или развиващи дейност в селски район Микропредприятия осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти Клонове на юридически лица <p><i>*При всеки от горепосочените статутни има допълнителни условия</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> От 50 000 лв. до 700 000 лв., представляващи до 45% от общия бюджет на проекта
Допустими дейности	Допустими разходи	Срок за кандидатстване
<ul style="list-style-type: none"> Подкрепа за въвеждане на иновации от страна на МСП в тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. 	<ul style="list-style-type: none"> Инвестиционни разходи (ДМА и ДНА) Разходи за услуги 	<ul style="list-style-type: none"> Април – юни 2023 г.

7. ПРОЦЕДУРА „ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ КАПАЦИТЕТ НА СЕМЕЙНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ ТВОРЧЕСКИТЕ ИНДУСТРИИ И ЗАНАЯТИТЕ“

Допустими кандидати	Критерии за недопустимост	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> Съществуващи МСП - семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите 	<ul style="list-style-type: none"> Микропредприятия със седалище или развиващи дейност в селски район Микропредприятия осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти Клонове на юридически лица <p><i>*При всеки от горепосочените статутни има допълнителни условности</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> От 50 000 лв. до 150 000 лв., представляващи до 50% от общия бюджет на проекта
Допустими дейности	Допустими разходи	Срок за кандидатстване
<ul style="list-style-type: none"> Придобиване на машини, съоръжения, оборудване и софтуер, свързани с подобряване на производствените процеси 	<ul style="list-style-type: none"> Инвестиционни разходи (ДМА и ДНА) 	<ul style="list-style-type: none"> Септември – ноември 2023 г.

8. ПРОЦЕДУРА „МАЛКИ И НОВАТИВНИ ГРАНТОВЕ (ВАУЧЕРНА СХЕМА) ЗА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ (МСП)“

Допустими кандидати	Критерии за недопустимост	Размер на финансиране
<ul style="list-style-type: none"> МСП в сътрудничеството с ЦВП, ЦК, обектите от Националната пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ), Лабораторен комплекс към София Тех Парк и други 	<ul style="list-style-type: none"> Микропредприятия със седалище или развиващи дейност в селски район Микропредприятия осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти Клонове на юридически лица <p><i>*При всеки от горепосочените статуту има допълнителни условности</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> От 10 000 лв. до 40 000 лв. представляващи до 85% от общия бюджет на проекта
Допустими дейности	Допустими разходи	Срок за кандидатстване
<ul style="list-style-type: none"> Подкрепа за въвеждане на иновативни решения, решаването на различни технологични проблеми на предприятията, извършване на една или набор от наукоемки услуги и др 	<ul style="list-style-type: none"> Единични разходи/обща сума 	<ul style="list-style-type: none"> Ноември 2023 г. – февруари 2024 г.

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Данни за контакт:

„Евроконсултантс България С.А.“ АД
Ул. "Кърниградска" 17, ет. 1, гр. София 1000

тел.: +359 894 368 048

v.stoichkova@euroconsultants.com.gr